

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

9. Vtrum Logica sit vna simplex qualitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

quidquid sit, an in se vera sit) & negando consequentiam probationis, quæ sane non video quomodo valeat: nam quamvis practicum & speculativum sumatur ab obiecto formali & obiecta scientiarum sint realiter distincta, quod paulo ante dixi esse falsum, inde non sequitur quin una scientia versata circa idem obiectum possit esse speculativa & practica, & hoc habere ex diversis formalitatibus eiusdem obiecti. Aliunde quidem id implicare posset; sed ex præmissis Mastrij non sequitur quod fieri non posset.

Nunc accedendum ad Auctoritatem Scoti, quam adducit pro se, dum q. 4. Prolog. lit. D. ait practicum & speculativum esse velut divisionem generis per proprias passiones specierum circumferentes nobis differentias essentielles, sicut si dividatur numerus per par & impar. & inferius ubi ex hoc cap. arguit contra Godfr. & D. Th. Theologiam non posse esse speculativam, & practicam, & adhuc inferius lit. V. ubi negat constanter habitum per se speculativum posse esse practicum, quod & inferius docet lit. Ee. §. Ad rationes pro opinione.

Respondet quantum ad primum locum ex littera D. Doctorem agere de scientia actuali simplici & docere quod illa dividatur per practicum & speculativum, tanquam per proprietates, & non tanquam per differentias essentielles. Sed hinc non habetur quod una scientia totalis complectens plures scientia realiter & specie distinctas, non possit esse partim practica & partim speculativa. Imo ex hoc præcise non habetur quin eadem scientia simplex possit esse realiter practica & speculativa, sicut eadem realiter potentia rationalis potest esse libera & naturalis, licet potentia ut sic dividatur in potentiam liberam & naturalem per differentias oppositas. Et licet Doctor dicat ibi, quod divisio illa sit quasi divisio generis per proprias passiones specierum, sicut si dividatur numerus per par & impar, aut linea per rectum & curvum; tamen non inde sequitur quod secundum ipsum eadem scientia, etiam simplex, non possit esse practica & speculativa, sicut idem numerus nequit esse par aut impar: nam illud ly sicut non debet apud Autores currere quatuor, ut aiunt, pedibus; nec eo usus est Scotus ad significandam aliam paritatem illarum divisionum, quam quod quemadmodum una erat per proprias passiones specierum, ita & altera, ut manifestum est ex intento & discursu Doctoris eo loco.

Ad secundum locum, in quo dicit Doctorem uti ea ratione contra Godfredum & D. Thomam tenentes quod Theologia sit practica & speculativa. Respondet id omnino falsum esse, neque enim Doctor, sed Additor aliquis eam adhibet, ut ante adverti. Imo Doctor contra Godfredum lit. N. videtur admittere tanquam probabile quod Theologia, ut traditur in scriptura, sit partim practica partim speculativa: ergo non potuit uti ista ratione contra ipsum, quæ si vera esset, illud non posset esse probabile.

Ad tertium locum, ex eadem quest. 4. Prologi lit. V. ubi dicit habitum per se speculativum non posse esse per se practicum, Respondet primo hoc ipsum non dicere ex eo quod scientia ut sic, dividatur adæquate in practica & speculativam; sed ex aliis principiis; quia ex dictis patet illam rationem per se non sufficere. Respondet secundo eum loqui de eadem scientia simplici; aut si loquatur de totali, id intelligendum de totali constante ex partibus, quæ omnes æque debent esse speculativæ, aut æque practicæ; non vero de alia totali, quæ haberet partes diversas, de quibus non esset eadem ratio, cur omnes essent speculativæ aut omnes practicæ.

Ad quartum locum, ex lit. Ee. Respondet eum nihil habere ibi ad propositum, nisi quod habitus speculativus & practicus non possint esse circa idem obiectum. Sed hoc facile intelligi potest de eodem habitu simplici respiciente unum tantum actum, non de habitu aggregato ex pluribus habitibus respicientibus plures actus. Deinde quamvis non possit esse circa idem obiectum habitus practicus & speculativus, non inde sequitur quod habitus totalis partim speculativus & partim

practicus nequeat esse circa plura obiecta, sic ut quatenus speculativus possit versari circa aliqua, & quatenus practicus circa alia.

In eadem disputatione num. 74. ex duabus rationibus, quibus in hac questione num. 80. impugnavi responsionem ipsius ad locum Scoti q. 4. Prologi, in quo videtur asserere, quod intellectio imparata nequeat esse praxis unam adducit & impugnat, alteram vero retinet, quia ut verisimiliter conici potest, non potuit illam solvere, si enim posset, cur non faceret; sed præstaret ut nec alteram adduceret, sed potius meam amplecteretur responsionem, aut aliam meliorem adferret, neque enim suam propriam sufficienter confirmat, aut infirmat, meam. Quod iam ostendo. Ille respondebat Scotum loqui non de quocunque actu imperato intellectus, sed de actu directivo praxis. Contra hoc opposui quod illa cognitio imperata, quæ esset directiva praxis, esset etiam praxis non minus quam cognitio imperata, non directiva: ergo Scotus male id negat.

Ad hanc impugnationem respondet Mastrij, quod licet possit illa cognitio imperata directiva esse praxis, non tamen esset talis, ut directiva. At nunquid hoc est nugari? quamvis enim sub illa ratione non esset praxis, tamen simpliciter esset praxis, non minus quam quæcunque alia cognitio imperata. Scotus autem negat eam esse praxin simpliciter & absolute, & non tantum secundum hanc vel illam rationem.

Deinde si Scotus loqueretur de cognitione imperata non simpliciter, sed secundum aliquam rationem, non esset opus recurrere ad cognitionem directivam; quia posset dici de quacunque cognitione imperata, quod non esset praxis, secundum aliquam rationem particularem, nimirum quatenus cognitio, aut operatio, aut qualitas. Ex quo patet meam rationem infirmasse responsionem Mastrij.

Videamus nunc, an ipse æque bene infirmet meam responsionem ad locum Scoti. Dixi Scotum locutum de praxi in magis rigorosa acceptione, quam communiter accipitur, prout scilicet significat actum, qui & secundum se sit alterius potentie ab intellectu, & præterea sit actus elicited, vel imperatus à voluntate. Hanc asserit Mastrij alienam ab intentione Doctoris, quia Doctor facit objectionem illam de cognitione imperata, ut declarat definitionem praxis à se supra adductam, nimirum quod est actus alterius potentie ab intellectu: ergo in solutione objectionis vitur in eodem rigore & sensu praxi; nam si in alio sensu eo vteretur in objectione illa de cognitione imperata, difficultas non faceret contra definitionem. Quid plura? inquit Mastrij, Doctor ipse ibidem, in ipsa illius difficultatis solutione, declarat quo sensu praxin ibi accipiat asserens: tamen ut praxis dicitur sola operatio, ad quam intellectus potest extendi: nulla intellectio est praxis. Non ergo aliam acceptionem largioris praxis hic cogitabat Doctor, sed semper in toto illo articulo loquitur in eodem sensu & rigore de praxi.

Sed imprimis ego nusquam dixi Scotum alia & alia acceptione laxiori & minus larga usum in illo articulo; nec semel de hoc somniaui, sed docui Scotum in toto articulo illo egisse de praxi in magis rigorosa acceptione, illa scilicet à me expressa, in qua communiter iam accipitur. Contra hoc autem nihil facit discursus Mastrij, qui male meam mentem intellexit. Ad quod addo ex ultimis verbis Scoti à ipso citatis colligi sufficienter explicationem ipsius non valere: expresse enim Doctor ait quod in sensu, in quo ipsemet accipit praxin, nulla intellectio sit praxis, quæ est contradictoria propositio illi, quam in sua responsione admittit Mastrij: nempe quod aliqua operatio intellectus sit praxis; nimirum illa quæ est imperata, & non directiva.

QVÆSTIO IX.

Vtrum Logica sit una simplex qualitas.

9. Quid resoluemus hic de Logica, proportionem servata de qualibet alia scientia totali includente partes plures, & plura obiecta considerante per varios actus, tenendum est. Non procedit autem questio de Logica

Explicatur
Scotus.

Logica actuali, nec de habituali ex suppositione, quod habitus scientifici non distingueretur a speciebus intelligibilibus speciali aliquo modo inter se coordinatis, quia absque cōtrouersia est, quod tā actus logici, hoc est scientiæ partiales Logicæ, quā species intelligibiles concurrentes ad illos actus realissime inter se distinguantur: sed quæritur de Logica habituali ex suppositione quod Logica habitualis esset habitus quidā distinctus realiter ab actibus & a speciebus quibuscūque, quomodocūque ordinatis, prout communiter dicitur esse, & sensus quæstionis est, utrū habitus Logicus, quo quis inclinatur & determinatur ad facile demonstrandas omnes conclusiones Logicæ, sit ita simplex & indiuisibilis, ut qui habet habitum inclinante ad vnam conclusionem, habeat eo ipso totum habitum Logicæ taliter, ut non acquirat alium habitum nouum, nec partem aliquam noui habitus, quando cognoscit alterum obiectum. Præter quā difficultatem solet alia difficultas hic examinari, an scilicet ex suppositione quod habitus Logicus totalis cōstet pluribus habitibus partialibus, isti habitus partiales continerentur, vel vniantur inter se aliqua reali vnione.

Prima sententia, est D. Thoma 1.2. q. 54. & Caiet. ibidem, Soti q. 3. proæm. in Log. Vaf. q. 1. p. disp. 9. & 1.2. disp. 80. c. 5. Complutensium disp. 19. Log. q. 4. & aliorum plurimorum, qui omnes asserunt Logicam totalem esse vnicam simplicissimam & indiuisibilem qualitatem nullas includentem partes realiter distinctas, siue homogeneas siue heterogeneas.

Secunda sententia docet Logicam esse vnam per se qualitatem, compositam tamen ex pluribus partibus homogeneis inter se continuatis eo modo, quo se habet calor intensus & extensus in sententia eorum qui intentionem fieri dicunt per additionem noui gradus. Ita Lorca 1. 2. disput. 10. Ruinus q. 4. proæm. in Log.

Tertia sententia est, quod Logica totalis & quælibet alia totalis scientia respiciens multas conclusiones diuersæ rationis, includat plures partes diuersæ rationis & distinctas realiter.

Hanc amplectitur Doctor variis locis; & speciatim q. 3. prologi n. 5. in 3. d. 25. q. 2. n. 3. & 6. Met. q. 1. quem præter suos omnes sequuntur Nominales cum Suario disp. 44. Met. scilicet 11. Molina 1. par. quæst. 1. Egid. de Present. lib. 11. de beatitud. q. 8. n. 27. Fonseca. Tolet. Oña. & Hurtadus etiam, quia quamuis existimet habitus scientificos non esse quid distinctum a speciebus intelligibilibus inter se coordinatis, & propterea non veniat per se in hanc cōtrouersiam, tamen asserit, ex suppositione, quod daretur habitus aliquis ab his distinctus, illum non debere esse simplicem, sed compositum, seu integrum ex partibus distinctæ rationis specificæ.

CONCLUSIO. I.

98. Logica, & idem est de ceteris scientiis totalibus, ut de Physica, Metaphysica, &c. non est vna & indiuisibilis qualitas. Hæc est Doctorum secundæ & tertiæ sententiæ.

Probatum primo, quia alias qui sciret vnam conclusionem solam Logicam, tam habitualiter sciret totam Logicam, quam qui sciret omnes, sed hoc videtur absurdum, & contra experientiam omnem, ergo. Probatum maior, quia ex hypothesi haberet totum habitum Logicæ, Probatum minor, quia sentiret multo maiorem difficultatē circa reliquas conclusiones, quam qui ipsas cognosceret; ergo non sciret tam habitualiter totam Logicam, quam qui haberet cognitionem actualem omnium conclusionum. Probatum hæc consequentia, quia per habitum tollitur difficultas, & ponitur facilitas in potentia, ergo qui habet minorem facilitatem, & maiorem difficultatem, non habet totum habitum, quem habet, qui minorem habet difficultatem & maiorem facilitatem.

Confirmatur hoc ex D. lib. 6. Met. quæst. 1. n. 4 quia videtur irrationabile dicere, quod aliquis habeat habitum respectu alicuius conclusionis, respectu cuius non sentiret vllam facilitatē magis, quam si non haberet habitum: sed id sequeretur ex opposita sententia, ut patet: ergo

Confirmatur secundo ex eodem ibidem, vnde eam desumpsit Hurtadus, quia alias sequeretur, quod aliquis

haberet summam scientiam habitualement & summum errorem habitualement de eodem omnino obiecto naturaliter, quod est absurdum. Probatum sequela, quia posset quis cognoscere habitualiter vnam conclusionem Logicam, & habere errorem habitualement circa alteram: sed in tali casu haberet in sententia aduersariorum summam scientiam habitualement de illa conclusione, quia tantam, quantam posset haberet, & præterea haberet summum errorem de eadem.

99. *Probatum secundo*, quia habitus, quo inclinor ad hanc conclusionem percipiendam: definitio est oratio explicans naturam rei, non potest me inclinare ad assentiendum huic conclusioni: syllogismus debet constare tribus propositionibus: ergo habitus, quo inclinor ad vnum, est diuersus ab habitu, quo inclinor ad alterum: sed uterque habitus est Logicus: ergo habitus Logicus non est simplex, & indiuisibilis entitas. Antecedens experientia videtur certissimum; quia quando aliquis cognoscit optime, quod definitio sit oratio explicans naturam rei non maiorem sentit facilitatem ad cognoscendum, quid sit syllogismus, quam si non cognouisset quid esset omnino definitio.

Probatum tertio: etiam si habeat quis habitum, quo inclinatur ad cognoscendum quid sit genus, quando postea sæpius cognoscit quid sit syllogismus, & quomodo debet confici, sentit maiorem facilitatem, quam antea sensit; sed ista maior facilitas non provenit ab habitu, quo inclinabatur ad cognoscendum naturam generis, ergo ab aliquo alio habitu distincto. Maior & consequentia sunt certa: probatur minor, quia illum habitum, quo inclinabatur ad cognoscendum naturam generis, habuit ante, cum non sentiret illam facilitatem cognoscendi naturam syllogismi: sed non est maior ratio, cur per illum habitum postea facilitaretur quam antea, ergo per illum nullo modo facilitatur.

Dices illum habitum, quo inclinabatur ad cognoscendum naturam generis, quando habet actus plures cognoscendi naturam syllogismi, extendi ad facilitandum potentiam in ordine etiam ad syllogismum cognoscendum.

Contra, quia est intelligibile, quomodo fiat ista noua extensio sine acquisitione alicuius nouæ entitatis, ut postea magis clarum erit, cum tractauerimus de extensione qualitatis & intensione eius.

CONCLUSIO II.

100. Logica totalis includit plures habitus distinctos specie. Hæc est authorum tertiæ sententiæ contra primam & secundam sententiam.

Probatum primo, quia actus Logicæ sunt distincti specie, y. g. actus, quo cognosco, quæ sit natura syllogismi, & quæ sit natura generis, ergo & habitus logici, qui inclinant ad istos actus, sunt diuersæ speciei.

Confirmatur, quia quotiescūque actus sunt distinctæ speciei, & quando quis non facilitatur ad vnum per hoc, quod facilitatur ad alterum, tunc habitus, quo inclinatur ad vnum, est distinctæ speciei ab habitu, quo inclinatur ad alterum: sed actus prædicti Logicæ sunt distinctæ speciei, & per hoc quod quis facilitatur ad primum, non facilitatur ad secundum, nec e contra; ergo plures habitus distinctæ speciei dandi sunt, qui in ordine ad eos faciliunt potentiam.

Probatum secundo, quia quando est diuersa specie ratio assentiendi conclusionibus, est diuersa specie ratio difficultatis: sed ratio assentiendi, quod syllogismus sit illatus assentiendi quod definitio debeat constare genere & differētiæ: ergo etiam sunt diuersæ specie difficultates assentiendi istis duabus conclusionibus. Sed vbi cūque occurrunt diuersæ speciei difficultates, ibi sunt ponendi diuersæ speciei habitus superantes istas difficultates: ergo cum in actibus logicis sint diuersæ specie difficultates, debet dici quod Logica habitualis includat plures habitus specie distinctos.

Confirmatur, quia propterea habitus temperantiæ dicitur distinctus specie ab habitu liberalitatis, quia

G

actus

Sensus
quæstio-
nis.Logica
totalis
non est
vna indi-
uisibilis
qualitas.Logica
totalis
includit
plures
partes
distinctas
speciei.vbi sunt
diuersæ
specie
difficul-
tates de-
bent po-
ni diuersi
specie
habitus.

actus liberalitatis & temperantiæ sunt distinctæ speciei, & quia habent diuersas difficultates, ita vt non facili-
tetur potentia ad vnum ex eo, quod faciliatur ad alter-
rum: ergo quotiescumque similis ratio reperitur, multi-
plicandi sunt habitus speciei.

101. Respondent ad hæc aduersarij, actus Logicæ, sicut
& obiecta eorum, esse quidem distinctæ rationis in esse
rei, non tamen in esse scibilis, & propterea quia secun-
dum quod scibiles sunt, relinquunt post se habitum, nō
possunt relinquere post se habitus distinctæ speciei.

Et si quaratur vnde colligunt quod actus omnes sci-
entiæ cuiusvis totalis sint eiusdem rationis in esse scibilis, si
sint diuersæ rationis in esse rei. Respondent, quia omnes
isti actus habent eandem rationem *sub qua* versantur cir-
ca suum obiectum, *verbi gratia*, omnes actus Metaphy-
sici versantur circa sua obiecta, secundum quod abstrahunt
ab omni materia; & omnes actus Physici versantur circa
sua obiecta, secundum quod abstrahunt à materia singu-
lari, non verò à materia sensibili, & omnes actus Ma-
thematicæ versantur circa sua obiecta, prout abstrahunt
à materia singulari, & sensibili, non tamen intelligibili.

Non po-
test assi-
gnari
vna ratio
sub qua
in omni-
bus ob-
iectis
Logicæ.

Sed contra hanc doctrinam, primò: quia difficulter pos-
sunt assignare in Logica eandem rationem *sub qua* versa-
tur circa omnia sua obiecta partialia: nam si dicat quod
illa ratio sit secunda intentio, non possunt negare quin
sint multæ secundæ intentiones diuersæ speciei de quib-
us agit in Logica. Si dicant quod sit dirigibilitas,
aut directiuitas operationū intellectus, non possunt ne-
gare quin alia sit dirigibilitas, & directiuitas syllogismi,
vt sic, à dirigibilitate, & directiuitate demonstrationis.

Quia
assigna-
retur, nō
colleret
diuersi-
tatem
specificam
partium
Logicæ.

102. Secundò: quia si actus Logicæ sunt diuersæ spe-
ciei, & habent diuersas difficultates in productione sui,
quantumuis conuenirent in esse scibilis, quare non assi-
gnarentur plures habitus distinctæ speciei, qui inclina-
rent ad eos, saltem in esse rei?

Confirmatur hoc, quia si potentia seipsa sufficienter in-
clinaretur & faciliteretur ad omnes actus metaphysi-
cos, v. g. siue isti actus conuenirent, siue non conuenirent
in eadem abstractione à materia, non poneretur vllus
habitus, qui inclinat ad ipsos: ergo siue conueniant
in eadem abstractione à materia, siue non, modo sint di-
uersæ difficultates, debent poni diuersi habitus. Proba-
tur consequentia, quia habitus non ponitur propter ab-
stractionem à materia, sed propter difficultatem: ergo
ubi sunt diuersæ difficultates, ponendi sunt diuersi ha-
bitus, non obstante quacumque conuenientia vel dis-
conuenientia in abstractione à materia.

103. Tertiò: si conuenientia in eadē abstractione à ma-
teria sufficeret ad inferendam identitatem specificam
habituū, quamuis actus in genere entis sint diuersæ
speciei, & habeant diuersas difficultates, & etiā quāuis
potentia ob diuersam rationem formalem assentiatur, &
eliciat illos; potuisset quis dicere quod omnes omnino
scientiæ, præsertim speculatiuæ, essent eiusdem speciei,
propterea quod obiecta earum omnium conueniant in
ratione vniuersalis, & quod actus omnes istarum scienti-
arum versantur circa obiecta ista sub ratione vniuersa-
lis, tanquam sub eadem ratione *sub qua*: sed conse-
quens est absurdum, ergo & antecedens.

Quartò, sub eadem abstractione à materia conueniunt
plures scientiæ, quæ distinguuntur specie in esse etiam
scibilis, secundum aduersarios; ergo conuenientia in ea-
dem abstractione à materia non arguit identitatem spe-
cificam habituū. Probatur antecedens, quia Philoso-
phia habitualis, moralis & naturalis conueniunt in ea-
dem abstractione à materia, scilicet singulari, & nō sen-
sibili, & tamen secundum omnes distinguuntur specie.
Præterea, ipsa Logica abstrahit ab omni materia sicut
Metaphysica, & tamen distinguitur specie ab illa.

Quintò, quia in Metaphysica plura cōsiderantur, quo-
rum aliqua videntur magis abstracta à materia, quam
alia, Deus enim & Angeli, quibus repugnat cōiungi cum
materia, sunt magis abstracti à materia, quam ratio en-
tis aut substantiæ vt sic, quibus id non repugnat: ergo
diuersa est scientia habitualis, quæ versatur circa ipsa.

Sextò, multo potiori iure deberet actus & habitus sci-
entiæ desumere suam specificationem à rationibus for-
malibus mouentibus intellectum ad scientiam, hoc est
ab obiectis formalibus quibus assentitur conclusio, ni-
quam à ratione formali sub qua; ergo quandoquidē sint
diuersæ rationes formales, quæ mouerent, quamuis ea-
dem esset ratio formalis *sub qua*, id est, eadem abstra-
ctio à materia, tamē scientiæ deberent distinguī speciei.

Denique, quid facit aut inuaret conuenientia aliquarū
conclusionum in eadem abstractione, ad non multipli-
cationem habituū, si non efficiat vt habeant similem
difficultatem: si enim hoc faceret, satis probabile vide-
retur, quod idem saltem specie habitus respiceret om-
nes illas conclusiones, sicut idem specie habitus tempe-
rantia respicit quoscumque actus temperantiæ: at cum
id non faciat, vt manifestum est, certe gratissime dicitur
quod propter eam habitus vnus specie tendat in om-
nes illas conclusiones.

104. Respondet Ruvius aliter ad probationes conclusio-
nis, propterea esse eundem habitum cuiuscumque scientiæ
totalis, quia licet conclusiones sint diuersæ speciei, &
etiam media, quibus intellectus assentitur illis, tamē illa
principia & media habent naturalem connexionem & or-
dinem inter se inuicem, & propter hoc sufficienter ha-
bitus, qui versatur circa ipsa, potest esse eiusdem speciei.

Sed hæc responsio nullo modo satisfacit, primò, quia in
scientiis totalibus licet aliqua sint: quæ habent huius-
modi ordinem naturalem inter se inuicem, vt prius de-
beat haberi cognitio vnus quam alterius, quia, v. g. in
Logica prius haberi debet cognitio propositionis quā
syllogismi, & in Physica prius debet cognosci corpus
naturale vt sic, quam aliqua species ipsius, tamen sunt
multa alia, quæ non habent talem connexionem natu-
ralem, quin possint ante se inuicem cognosci promi-
scuè, & sic videmus non eundem ordinem seruari ab
omnibus in tradendis scientiis, sed aliquos prius doce-
re quod ab aliis posterius docetur: ergo saltem respectu
illorum multiplicandi essent habitus speciei.

Secundò quod habeant talem ordinem inter se, non
impedit quominus sint diuersæ rationis, & diuersam
habeant difficultatem; sicut ordo, quem dicit ossa, ner-
ui, caro inter se ad constituendum totum, non impedit
diuersitatem specificam eorum in meliori sententia: er-
go non impedit quo minus diuersus specie habitus po-
natur ad tollendam illam difficultatem.

Confirmatur, quia sicut ipsæmet conclusiones scitæ
sunt diuersæ speciei, & cognitiones actuales, quæ habet-
ur de ipsis, non obstante illa connexionem; non potest
assignari ratio, cur etiam ipsi habitus diuersi, qui ten-
dent in illas, non esset diuersæ speciei, quamuis habe-
rent inter se istam connexionem.

105. Quod insuper dicit Ruvius ad confirmationem
sue sententiæ visionem scilicet albedinis & nigredinis
non esse diuersæ speciei, eo quod licet albedo & nigre-
do disconueniant in esse rei, conueniunt tamen in esse
visibilis, improbable propterea videtur: nam visio albi est
similitudo formalis albi, non tantum sub ratione talis
coloris vt sic, sed sub ratione talis coloris, & similiter
dicendum de visione nigredinis: ergo omnino distin-
guuntur specie, sicut albedo & nigredo.

Præterea, vnde colligere potest intellectus quod di-
stinguatur albedo & nigredo specie, nisi quia videt
quod diuerso modo immutant potentiam, albedo scilicet
disgregando, & congregando nigredo; ergo licet
conueniant in modo generico immutandi visum, sicut
conueniunt in ratione coloris vt sic, tamen disconue-
niunt in modo specifico immutandi taliter visum.

Confirmatur quia si visio albi est eiusdem rationis
cum visione nigri, potuisset etiam representare ni-
grum, quod est absurdissimum.

Vasques 1.2. disp. 80. c. 5. tenet scientiam nouam par-
tialē non acquiri, quando cognoscitur noua conclusio
sed tantū nouum aliquem modū scientiæ præexistētis,

Sed contra, quia nō est maior ratio, cur illud, quod incli-
nabat me ad primam conclusionem, vocaretur habitus
partialis

Specifi-
cari po-
tius de-
berent
scientiæ
ab obie-
cto for-
mali
quo, quā
à ratione
formali
sub qua.

Multæ
cogni-
tiones.
Scientia-
rum to-
talium
subordi-
natur si-
bi inuicē
& multæ
non.

Subordi-
natio nō
impedit
distin-
ctionem
specificam.

Visio al-
bedinis
distingui-
tur specie à
visione
nigredini-
s.

Non suf-
ficit no-
uus mo-
dus ad
superan-
dam dif-
ficultatē
nouæ
conclu-
sionis.

partialis, quam illud, mediante quo inclinaret ad secundam conclusionem. *Præterea*, modus rei non potest acquiri sine re, cuius est modus, nec sine illa conservari; sed illud, quod faciliat ad secundam conclusionem, potest acquiri & conservari sine illo quod faciliat ad primam; ergo non potest esse modus eius.

Obiicies primo: vna potentia specie potest habere actum circa obiecta specie distincta, etiam ob diversas rationes formales, & non obstantibus diversis difficultatibus; ergo similiter dicendum est de habitu.

106. *Respondeo primo* argumentum nimis probare: si enim valeret, probaret, quod vnus habitus specie esset respectu omnium scientiarum, sicut vna specie potentia v.g. intellectus est circa ipsas.

Respondeo secundo negando consequentiam, quia potentia est ex se indeterminata ad omnia obiecta contenta sub suo obiecto primo, determinatur autem per habitum ad vnum præ aliis, & consequenter habitus ipse debet esse sic determinatus; alias quomodo determinaret potentiam? Si autem sit determinatus ad vnum obiectum, manifeste sequitur, quod non possit versari circa alterum. *Præterea*, habitus causatur ab actibus, & consequenter quando actus sunt diversæ rationis habentes diversas difficultates, vnus non producit habitum, qui inclinet ad alterum, neque enim illud continet virtualiter aut formaliter.

Obiicies secundo: Habitum infusus fidei est vna simplex qualitas, & idem est de habitu infuso spei & charitatis, & mediante illo producimus actus diversos: ergo mediantibus habitibus acquisitis etiam, quamvis essent vna simplex qualitas, posset quis producere actus diversos.

Respondeo habitum fidei esse vnam simplicem qualitatem, id est non compositam ex pluribus qualitatibus distinctæ speciei, quamvis sit compositus ex pluribus partibus eiusdem rationis, nego tamen propterea sequi, quod habitus acquisitus Logice, aut vilius scientiæ totalis sit simplex, id est non compositus ex pluribus habitibus distinctæ speciei: & ratio disparitatis est quod omnes actus fidei sint eiusdem speciei quantum est ex parte obiecti motui, quia est eadem ratio formalis, quæ mouet intellectum ad ipsos producendos, nimirum veritas diuina reuelata, neque propterea est difficultas maior in credendo vni articulo fidei, quam alteri, si æqualiter proponantur, unde non est necesse, vt multiplicetur specie habitus circa articulos fidei quoscunque credendos; & quod dico de fide, cum proportionem dicendum est de spe & charitate: sed non est eadem ratio formalis assentiendi omnibus conclusionibus scientiæ totalis, neque est eadem difficultas in ipsis, & consequenter debet multiplicari specie habitus inclinans ad ipsos, CONCLUSIO III.

107. *Logica totalis non habet aliam unitatem quam aggregationis & ordinis, talem scilicet qualem habet exteriorius.* Hæc est etiam communis eorum qui tenent præcedentes conclusiones.

Probat, quia illi plures habitus distinctæ speciei non continuantur inter se per aliquam vnionem physicam: ergo non possunt habere aliam vnionem quam ordinis & aggregationis. Consequentia est certa, probatur antecedens quia habitus, quo inclinor ad cognoscendam naturam generis, est completa species qualitatatis, & ponitur directe in illo prædicamento: ergo non potest facere compositionem per se cum illo habitu, quo inclinor ad cognoscendam naturam syllogismi, qui etiam est completa species qualitatatis. Probat consequentia, quia vna species completa non ordinatur ad faciendam compositionem per se cum alia specie distinctæ rationis: alias enim esset cōpleta, & non esset cōpleta.

Confirmatur, quia inde colligitur, quod substantia carnis non sit species completa substantiæ, quia facit compositionem per se integram cum substantia ossis & nervorum; cum tamen non sit eiusdem rationis cum substantia totali, quæ oritur ex illis omnibus: ergo si habitus, quo inclinor ad cognoscendam naturam generis, sit diversæ rationis ab habitu, quo inclinor ad cognoscendam syllogismum, & non obstante hoc facit vnum

per se compositum cum illo, non erit habitus completus.

108. *Dices*, in hac ratione duo supponi, quæ non sunt valde certa, primo quod habitus quicumque partialis Logice & cuiusvis scientiæ totalis sit in se completus; quod tamen posset omnino negari satis commode, quia cum ille habitus ex natura sua ordinetur ad cognitionem alicuius obiecti attributi essentialiter ad aliud obiectum; quare non posset dici habitus essentia aliter incōpletus? Secundo quod habitus completus non posset facere cum alio habiti cōpleto vnum integrale compositum heterogeneum sicut enim duæ aquæ essentialiter cōpletæ & directe collocatæ in prædicamento substantiæ possunt facere vnum integrale cōpositum homogeneum, quare non possent similiter duæ qualitates cōpletæ distinctæ speciei facere vnum integrale compositum heterogeneum.

Hic tamen non obstantibus prædicta ratio videtur bona, quia cum habitus illi distincti ordinentur ad actus, & actus sint completa entia, nec vnus compleatur siue essentialiter, siue integraliter per alterum, videtur etiam multo probabilius, quod ipsi habitus compleantur per se inuicem, mediante aliqua physica vnione siue essentiali, siue integrali, & consequenter, quod vnusquisque ex illis sit secundum se completus: & per hoc tollitur prima ratio in oppositum.

Ad secundam etiam rationem Respondeo, disparere esse rationem de toto homogeneo, & heterogeneo, quia cum totum homogeneum sit eiusdem rationis cum suis partibus, si ipsum sit completum ens, etiam partes debeant esse completæ: sed totum heterogeneum, cum sit diversæ rationis à suis partibus, non est necesse, vt si ipsum sit completum, partes eius sint cōpletæ, & propterea potius debet dici quod non sint completæ, nisi ex alio capite ostendi possit, quod sint completæ: quare cum ex nullo capite ostendi possit, quod scientiæ particulares essent completæ, si constituerent aliquam scientiam integralem heterogeneam, dicendum potius esset in tali casu, quod non essent completæ, & hoc maxime confirmatur per confirmationem supradictæ rationis.

109. *Probat*ur secundo conclusio: non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed multiplicarentur, si scientiæ partiales vnirentur physice inter se, ergo. Probat minor, quia si vnirentur, deberet produci vnio realis earum, quæ non esset producenda si non vnirentur, sed non est necessitas illa producendi, ergo si vnirentur scientiæ, multiplicarentur entia sine necessitate. Probat hanc minor, quia tam perfecte posset quis scire omnes conclusiones logicas, si haberet habitus partiales sine vnione, quam si haberet illas unitas; ergo non esset necessitas vnendi illas.

Confirmatur, quia nullum est indicium vnionis ipsorum, nec à priori, nec à posteriori.

Dices, perfectior unitas debet attribui scientiæ, quæ potest ipsi attribui sine inconuenienti: sed vnio illa integralis est perfectior, quam vnio ordinis, & non est inconueniens, quod eam haberet scientia totalis, ergo debet sic dici.

Respondeo primo negando minorem pro secunda parte, quia multiplicarentur entia sine necessitate.

Respondeo secundo, non debere nos attribuire vllam perfectionem maiorem scientiæ; quam possumus per rationem colligere ipsi conuenire, quantumvis non possemus ostendere inconueniens aliquod ex eo, quod conueniret ipsi.

Respondeo tertio, non esse perfectionis in scientia totali, quod habeat vnionem integram potius quam ordinis, quando mediante vnione ordinis potest totum id præstare, & tam perfecte, quod posset mediante vnione integrali.

110. *Suares disp. 44. Met. sec. 11.* probat nostram conclusionem, quia si illi plures habitus vnirentur physice, deberet vniri per modum actus per se, & potest per se, sicut vnitur materia prima formæ substantiali, vel mediante termino aliquo indiuisibili, sicut duæ partes albedinis, aut quæritatis, sed neutro modo possunt vniri isti habitus, ergo.

Cur vna potentia sufficiat ad plures conclusiones non vero vnus habitus.

Cur habitus infusi sunt simplices, non vero acquisiti.

Logica totalis non habet aliam vnionem quam aggregationis.

Habitus quicumque partialis Logice est quid completum.

Confirmatio.

Probat minorem, quoad primam partem quia sic vnus habitus deberet recipi in altero habitu tãquam in subiecto, & deberet ipsum actuare: sed hoc non fit, quia vterque habitus æque immediate respicit intellectum tanquam subiectum. *Verum probatio hac minoris non subsistit*, quia tam facile negaretur minor ipsius, quam minor probanda. *Itaque probatur aliter illa minor*, quia actus per se præsupponit semper potentiam, & naturaliter non potest produci, nec etiam conseruari sine ipsa: sed aliquæ partes Logicæ possunt indifferenter ante se inuicem cõparari, ergo non habent se per modum actus & potentia. *Deinde*, quoties aliqua coniunguntur per modum actus per se & potentia, totum compositum ex ipsis habet aliquem effectum, quem vtraque pars secundum se, si poneretur simul absque vnione, non haberet; sed habitus totalis Logicæ non habet aliquem effectum, quem omnes partes eius non possent habere, etiam si ponerentur absque vnione illa per se, ergo &c.

Probat Suarez secundam partem minoris, quia quilibet pars extensua scientiæ totalis, v.g. illa pars, quæ respicit hanc conclusionem, quod definitio debeat cõstare genere & differentia, & illa pars quæ respicit hanc aliam conclusionem, quod membra diuidentia debeant esse adæquata diuiso, est indiuisibilis extensue, ergo non possunt vniri aliquo termino indiuisibili continuatiuo. *Probat cõsequentia primo*, quia, inquit, indiuisibilia non continuantur per alia indiuisibilia: secundum, quia illud indiuisibile continuatiuum deberet esse proportionatum partibus continuatis, & consequenter sicut partes continuatæ habitus inclinant ad aliquem actum, ita etiam illud indiuisibile deberet similiter inclinare ad aliquem actum.

Sed vtraque hac probatio consequentia non placet; non prima, quia valde incertum est vtrum sola diuisibilia continuari possint per indiuisibilia: multo minus placet secunda, quia indiuisibile continuatiuum non debet esse proportionatum in actiuitate partibus copulatis, sed sic tantum, vt possit eas continuare, vt patet discurrendo per puncta indiuisibilia aliarum rerum: ergo illud indiuisibile, quod copularet partes habitus totalis Logicæ, non deberet inclinare ad aliquem actum, sed deberet tantum continuare illos habitus partiales, qui ad partiales actus inclinant.

Deinde posset negari maior principalis, quia possent illæ partes habitus respicientes diuersas conclusiones vniri per respectum extrinsecus aduenientem, qui respectus non esset aliquid absolutum, sicut sunt indiuisibilia illa copulatiua albedinis, & quantitatis: sed de hoc alias.

111. *Obiicies contra conclusionem*: Logica totalis pertinet ad prædicamentum aliquod directe, sed si esset vna per aggregationem & per ordinem eo modo, quo est exercitus, non pertineret ad vllum prædicamentum, quod enim est sic vnum, nõ est vnum per se, sed per accidens.

Respondeo distinguendo maiorem: secundum quod est vna per aggregationem, nego maiorem: secundum quod quilibet eius pars est vna per se scientia, concedo maiorem; pertinet enim vt sic, ad prædicamentum qualitatis. Itaque quemadmodum vnum aggregatum ex pluribus hominibus ponitur in prædicamento substantia, quatenus quilibet homo secundum se ponitur in illo prædicamento, non verò quatenus est vnum aggregatum ex illis omnibus, ita etiam scientia totalis pertinet ad prædicamentum qualitatis, quatenus quilibet eius pars ad illud prædicamentum spectat, non verò quatenus est totum conflatum ex illis partibus: quod si quatenus esset vnum aggregatum ex multis inter se inuicem ordinatis, spectaret ad aliquod prædicamentum, deberet spectare ad prædicamentum, aliquod relationis, quia vt sic formaliter dicit relationem ordinis, quemadmodum est discurrendum de exercitu.

Cæteræ rationes, quæ contra nostram resolutionem obiici possunt, commodius soluentur, cum resolvemus vnde sit desumenda vnitas & distinctio scientiarum totalium.

112. *Logica totalis non habet vnitatem genericam aut specificam propriè loquendo*. Hæc sequitur ex dictis quia

Logica totalis est quid conflatum ex pluribus habitibus completis distinctæ speciei, qui inter se non vniuntur per se, sed per accidens, & consequenter non est quid per se vnum propriè loquendo, ergo non habet vnitatem specificam aut genericam propriè loquendo; quod enim talem vnitatem habet, debet esse vnum per se propriè loquendo, & vt sic directe collocabile in aliquo prædicamento, nisi sit quid transcendens. Dixi autem in conclusione, *propriè loquendo*, quia si comparatur Logica totalis ad suum obiectum adæquatum, v.g. syllogismum, potest desumere denominationem vnius generis scientiæ, vel vnius speciei scientiæ ab ipso, si ipsum sit vnum specie non includens sub se syllogismos distinctos speciei, aut vnum genere si includat sub se syllogismos distinctos speciei; eo enim modo, quo obiectum adæquatum est vnum in se, potest denominari extrinsece scientia esse vna, hæc tamen denominatio erit impropria cum non faciat ipsam scientiam totalem in se intrinsece esse vnicam speciem, aut vnicum genus.

Obiicies: Logica totalis abstrahit à Logica totali Petri & Pauli, quæ nõ distinguuntur specie, sed tantum numero & prædicatur in quid de his, ergo est vna species respectu ipsorum; quod enim prædicatur de pluribus numero tantum differentibus in quid, est species propriè loquendo.

Respondeo negando consequentiam, & distinguendo eius probationem: si sit vnum per se, concedo, si non sit, nego. Et exemplum patet manifeste in aggregato abstracto ex pluribus aggregatis lapidum, quamvis enim in quid de illis prædicetur, tamen non est species propriè loquendo respectu eorum, quia non est vnus per se.

A D D I T I O.

Mastrinus eadem disp. 1. nu. 79. meam doctrinam hac questione *conclusionem* 3. & 4. ait impugnata esse in sua Logica *disp. 12. q. a. 3.* quia nisi maior nexus esset inter habitus partiales, ex quibus conflatur scientia totalis quam aggregationis & ordinis, non esset maior ratio, cur ex omnibus conclusionibus Physicalibus constituitur vna scientia quam ex Physicalibus & Logicalibus. Quod si dicatur, inquit, plures conclusiones potius in vnam classẽ conuenire, quàm alias ob aliquam communem rationem obiectalem, in qua conueniunt & in qua velut in fundamento primo fundantur ipsarum veritates proxime vel remote, hæc ipsa vnitas est maior, quam solius ordinis aut aggregationis. *At nec hic* etiam aliquid affert responsione dignum: nam non probat villo modo quod illæ scientiæ partiales cõiungantur physice, aut vniantur vnione aliqua physica, ratione cuius facerent vnam per se scientiam totalem, quæ esset genus aut species aut cõsequenter vna vnitate specifica aut generica vnitate propriè dicta, neque soluit vt debebat fundamenta, quibus ego, quod docueram, probavi. Alteram autem vnionem aut vnitatem quam ipse in re admittit videtur ego etiam admitti vt ipsemet fateatur. Cur ergo contendit nimirum cum in re non possit, disputat de verbis, at certum est si verba ipsa spectes, me longe proprius loqui; & similitudinem illam maiorem ac conuenientiam, quam omnes scientiæ partiales conflatantes scientiam totalem habent maiorem inter se, quam cum scientiis partialibus conflatantibus aliam scientiam totalem, nihil prorsus deseruire vt faciant vnam per se scientiam alia vnitate quam ordinis aut aggregationis, sicut nec similitudo specifica quam habent homines omnes aggregantes exercitum iuuat vt faciant inter se aliquid vni specie vel genere vel alia vnitate quã aggregationis ac ordinis, quod exemplum demonstrat intentum meum.

QVÆSTIO VLTIMA.

Quomodo Logica sit necessaria ad alias scientias.

113. *N*on est quæstio de Logica naturali, cum enim illa sit vis discursiua intellectus, sine qua naturaliter implicat cõparare scientiam vllam, non est dubium quin sit simpliciter necessaria ad scientiam cuiusvis, siue totalis, siue partialis, acquisitionem: quare quæstio debet esse

Logica totalis non habet vnitatem genericam aut specificam.

Quomodo scientia totalis spectat ad prædicamentum.